

מחבר המאמר: ראובן סיון
נושא המאמר: חידושי לשון בשפה העברית ומחדשיה.
מילות מפתח: תקשורת/ כתובה ומדוברת- חידושי השפה העברית, מונחים מדעיים וטכניים.
מתוך "מדע" עיתון מדעי לכל כרך כ"ה מספר 5-6
הוצאת מוסד ויצמן לפירסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה

הערות:

ד"ר ראובן סיון (Reuven Sivan) מחנך ובלשן, יליד ירושלים, מייחד את רוב מחקריו ופרסומיו להתפתחות העברית בימינו. נושא עבודת הדוקטור של באוניברסיטה העברית היה "צורות ומגמות בחידושי הלשון העברית בתקופת תחייתה". כיום מרצה ללשון במכללה לחינוך על-שם ילין בירושלים. בנישאי לשון פירסם מספר ספרים וחברות.

התפתחותה של העברית המדעית והטכנית

"תקנתה הגמורה של הלשון העברית לא תבוא אלא עם תחייתה הגמורה בדיבור, ולפיכך כל המעשים שיעשו לתועלתה צריכים להיות משופעים מתוך רעיון זה ומכוונים לתכליתו."
(ח"נ ביאליק, חבלי לשון, 1908).

במאת השנים האחרונות הפכה הלשון העברית ללשון חיה לכל דבר. מספר המלים שנתחדשו בה, בתחומי חיי החברה בכלל, במדעי הטבע, במדעי הרוח ובטכנולוגיה, עולה בהרבה על מספר המלים שנתחדשו בה באלף ושבע מאות שנות הגלות, שבהן הייתה העברית עקורה ממקום חיותה.

בין כסה לעשור תשמ"ב, אוקטובר '81, מלאו מאה שנה להתחדשות לשוננו. באותו יום סמוך ליום כיפור, לפני מאה שנה, עלו אל חוף יפו צעיר יהודי, בן עשרים ושלוש, יליד ליטה, אליעזר בן-יהודה, ורעייתו דבורה. לאחר שנשקו את עפר אדמת הקודש ונשבעו שניהם זה לזה שמכאן ואילך ידברו ביניהם רק עברית, נסעו השניים בעגלת-סוסים לירושלים במטרה ברורה ומוצהרת, להחיות את השפה העברית ולעשותה שוב לשון מדוברת, יום-יום ושעה-שעה, בפי אנשים, נשים וטף, בבית, ברחוב, בבית-הספר, בסדנה ובכל מקום אחר.

המפנה בחיי הלשון

להחלטה נחושה זו הגיע בן-יהודה לפני-כן, בהיותו סטודנט לרפואה בפאריס. שם התחיל לפרסם את מאמריו חוצבי-הלהבות שבהם קרא לא רק לשוב אל ארץ האבות אלא גם אל לשון-האבות, ולעשותה מדוברת בפי העם כבימי-קדם. מעטים היו אז שהאמינו באפשרות הזאת. היו מבקרים שהתנגדו במפורש להשקפות חדשות אלה, והיו אחרים, ובהם סופרים עבריים חשובים, שחיכו לראות "מה יהיו חלומותיו" ורק כשנוכחו בצדקת דרכו של בן-יהודה הודו בדיעבד, איש-איש לפי דרכו ולפי מזגו, בטעות שטעו כשהיססו או כשהתנגדו. גם מנהיגים חשובים לא ידעו להעריך את גודל הרעיון. עובדה היא שהרצל, קברניטה של הציונות במשך כעשר שנים סוערות, 1895-1904, שהיו שנות מבחן לדיבור העברי, כמעט שלא נתן את דעתו לגורם מכריע זה בתחייה הלאומית, אפילו בספרו האוטופי "תל-אביב". סופר וחוקר עברי חשוב, ד"ר שמעון ברנפלד, טען (ב-1912): "לעשות את השפה העברית שפה מדוברת במובן הרגיל - זה לפי דעתי נמנע גמור. עוד לא אירע זה לשום שפה בעולם... כי יחיו אותה מאחר שחדלה להיות שפה מדוברת. כלי זכוכית שנשבר שוב אין לו תקנה, ושפה שחדלה התפתחותה הטבעית ופסקה להיות חיה בפי העם, תהיה, לפי הדוגמאות ההיסטוריות, שפה היסטורית, ספרותית, דתית, אבל לא שפה חיה, עממית."
בזכות שיבת העם היהודי לארצו ובזכות החולמים והחותרים לעשות את העברית לשון מדוברת זכתה לשוננו, בשני יובלות אלה, לשוב ולהיות חיה

בפי מיליונים. הדיבור העברי, שהחייאתו לא הייתה אפשרית בגולה, כיוון שהיהודים דיברו בה בלשונות שונות, לפי ארצות הפזורה - יידיש, ספאנוולית, ערבית, רוסית, גרמנית וכו' - היה דווקא בארץ-ישראל אמצעי מקשר ומאחד את יוצאי הגלויות. במאת השנים האלה עשתה העברית קפיצת-הדרך בהתפתחותה. מספר המלים

שנתחדשו בה עולה בהרבה על מספר המלים שנתחדשו בלשון בשבע עשרה מאות השנים - מסוף המאה השנייה עד סוף המאה התשע-עשרה - שבהן הייתה בגולה, עקורה ממקום חיותה (אף-כי גם בתקופה זו של ימי-הביניים התפתחה העברית במידה מסוימת (ראה להלן, הערה 1).

המשאבים להרחבת הלשון ההתפתחות המצומצמת של הלשון במשך מאות שנות הגלות, שבהן שימשה רק בכתב ולצרכים מוגבלים, והכורה להשתמש בה בדיבור לעניינים רבים ומגוונים של צורכי הזמן החדש, גרמו להרגשת "מחסור במלים", שעליה התאוננו חלוצי הדיבור העברי, ובהם המורים, הרופאים, האומנים והפעלים בעבודתם בשדה ובחרושת. מצב עניינים זה הניע את בן-יהודה וחבריו, וגם את הסופרים ואנשי הרוח, לחפש דרכים ל"הרחבת הלשון". הרחבה זו נעשתה, ומוסיפה להיעשות גם כיום, בשני כיוונים: שורשים וענפים. מצד אחד, השורשים, יונקת הלשון המחודשת ממורשתה המשוקעת בספרות העברית לדורותיה: התנ"ך, המשנה, התלמודים והמדרשים, סידור התפילה, הספרות הפרשנית וההלכתית, הפיוט והשירה, הספרות הדתית, המחקרית והפילוסופית של ענקי הרוח היהודים שכתבו עברית בכל הדורות. לשון ימינו מעלה ממורשת זו מלים וצירופי-לשון, ולעתים מסגלת אותם בשינוי משמעייהם לצורכי ימינו. מצד אחר, הענפים, יוצרת לשון ימינו תבניות-לשון חדשות. אלה מיוסדות בעיקר על שורשי הלשון, משקלי שמוטיה ובנייני פעליה, הקבועים בה מאז ומעולם.

הנה דוגמה של הסתעפויות של שורש עברי - פקד - לפעלים לבנייניהם ולשמות למשקליהם בארבע תקופות הלשון: לשון המקרא, לשון חכמים (משנה, תלמוד ומדרשים עתיקים), לשון ספרות ימי-הביניים, לשון ימינו (לא הובאו כאן צורות שאינן בשימוש בלשון ימינו). מהמקרא - הפעלים: פקד, נפקד, פיקד, פוקד, הפקיד, הופקד, התפקד. שמות העצם: פיקוד, פקיד, פקידות, פקודה, פיקדון, מפקד, מפקד, פקוד. תארים: מופקד. מלשון חכמים - שמות העצם: פקידה (במובן פעם, "מפקידה לפקידה"), תפקיד, מפקיד. מלשון ספרות ימי-הביניים - שמות העצם: נפקד (במשמע חסר וגם במשמע מי שפוקדים אותו במפקד), היפקדות (היעדרות והיספרות). חידושי ימינו - פעלים: תפקד, תופקד. שמות עצם: פקד, פקידון, פוקד, הפקדה, התפקדות, מפקדה, נפקדות, תפקוד, תפקידון. תארים: פיקודי, פקידותי, תפקודי.

הדגמות

להלן יובאו הדגמות של תהליכים, כיוונים ואירועים ביצירה הלשונית, שיש בהם כדי ללמד על הנעשה בשדה זה (ראה גם חוברתי "חליפות ותמורות בלשון ימינו" ו"אליעזר בן-יהודה ותחיית הדיבור העברי" בהוצאת האקדמיה ללשון העברית).

מזוג לפרט :

מלחמת הזוג והפרט, שבה גובר הפרט על הזוג, היא תופעה המלווה את לשון ימינו מאז ראשית התחדש הדיבור העברי. הקיצור, מסימני ההיכר של לשון חיה, גובר על האריכות, וביטויים מסורבלים, בני שתי מלים - ולפעמים אף שלוש או ארבע - ירושת תקופת "ההשכלה", נעלמים ומפנים את מקומם לרעייהם, הטובים מהם, המחודשים והמקוצרים. כך דחו הפרטים המחודשים את הזוגות המיושנים :

אכזבה תוחלת נכזבה

ביטאון (בן אב"י) כלי-מבטא

גפרור (מנדלי מו"ס) עץ-גפרית, קיסם מגופר

חייל (בן-יהודה) איש-צבא

חנוכייה (בן-יהודה) מנורת-חנוכה

חקלאי (ילין) עובד-אדמה

חשמלית (בן אב"י) עגלה חשמלית

חתלתול (יעבץ) חתול קטן

ירחון (קלוזנר) מכתב-עתי-חודשי

כייס (בן אב"י) גנב-כיס

כלבלב (יעבץ) כלב קטן
כסיות, כפפות (בן-יהודה) בתי-ידיים
כנספית (פינס) כסף חי
מגדלור (קלזנר) מגדל-אור
מטבח (בן-יהודה) בית המבשלים
מטרייה (בן-יהודה) מחסה ממטר
מילון (בן-יהודה) ספר-מלים
מכונית (בן אב"י) עגלה מכונית
מנזר (ילין) בית (מקלט) לנזירים

מסעדה (בן-יהודה) בית-אוכל
מעניין (בן-יהודה) מעורר עניין
מצפן (ילין) מורה הרוחות
משטרה (בן-יהודה) בית (פקידות) השוטרים
משקפיים (ח"ל חזן) בתי עיניים
ספרייה (פינס) בית (עקד) ספרים
עגבנייה (פינס) פרי האהבה
עיפרון (קלזנר) עט-עופרת
עירייה (בן-יהודה) בית (פקידות) העיר
עיתון (בן-יהודה) מכתב עתי
פחה (פינס) חרש-פה
פרפר (בן-יהודה) ציפורת כרמים
צילום (ילין) ציור-אור
קטר (ילין) עגלת הקיטור
רהיטים (יעבץ) כלי-בית
רכבת (בן-יהודה) רכב-מסע, רכב-ברזל
שעון (פינס) מורה-שעות
חזמורת (בן-יהודה) מקהלת נוגנים

* סיומי-יה: ביצירת המלים בסיומי יה, כגון חנוכיה, מטרייה,
ספרייה, עגבנייה, עירייה, הנזכרות לעיל, הושפעו הראשונים מהערבית,
שבה סיומת זו רווחת בשמות עצם (בעברית סיומות כאלה, במלים כגון
ציה, עוזנייה, אונייה... הן מקריות). על כיוון זה התריעו סופרים,
ובהם ביאליק, ואף-על-פי-כן נוטים ליצירה בדרך זו גם בעצם הימים
האלה, ושמות במשקל זה מתרבים: נגרייה, נפחיה, מגדנייה, תמרקייה
וכדומה.

* צירופים מולחמים: אחת הדרכים לחידוש מלים הייתה הלחמה של זוג
מלים למלה אחת, כגון מגדלור (מגדל אור) ובעקבותיו מדחום, חיידק,
שלדג [עוף] שולה דגים), קרנף (קרן אף. קלזנר, ממציא המלה, הסתמך
בכך על השם הפרטי המקראי חרומף), ראינוע. הצירוף שח-רחוק (= טלפון),
שהיה נהוג בבית בן-יהודה, אמנם לא נשתרש, והאקדמיה בימינו הוציאה
מילון למונחי טלפון, אבל ראוי לציין שעל טופסי מחלקת התקשורת של
ממשלת המנדט הבריטי התנוססה הכותרת: הדואר, המברקה והשה-רחוק.
* עגבנייה, מלפפון: העגבנייה הובאה לאירופה מ"העולם החדש",
אמריקה, רק במאה ה-16. בגלל סברות שהיו רווחות באירופה על השפעתו
המינית של פרי-אדמה זה, כינהו, בצד שמו המקסיקני טומאטו, גם
כינויים כגון pomme d'amour בצרפתית, love apple באנגלית,
Liebesupfel בגרמנית, כלומר, תפוח-האהבה. בכינוי זה נתקל י"מ פינס
בתרגמו את ספרו הגרמני של ד"ר אנדרלינד על 'עבודת האדמה בסוריה בכלל
ובארץ-ישראל בפרט' ב-1886. פינס תרגם את הכינוי הזה לפי תומו, וברוח
אותם הימים, של חידושי מלים בסיומי יה, עגבנייה. אבל השם "הגס" הזה
לא נראה אז בעיני דוברי העברית, ובראשם אליעזר בן-יהודה, עורך
שבועון עברי שיצא בירושלים, והוא החרימו בפרסומיו. במשך כעשרים שנה
כמעט שלא נזכר השם הזה "עגבנייה" בפרסומים שבעברית (בן-יהודה העדיף
לקרוא לטומאטו בשם הערבי העממי בנדירה, שהוא סירוס של הכינוי
האיטלקי פום ד'אור = תפוח זהב, שנתגלגל לרוסית בשם פומידור). רק
בתחילת המאה העשרים, כשעלו לארץ אנשי העלייה השנייה, קיבלו החלוצים
האלה "בלי בעיות" את השם עגבנייה. לימים חיבר המשורר יהודה קרני את
השיר "עגבנייה, עגבנייה", שהיה מושר בפי כול.
ב-1895 מדבר החוקר והבלשן א"מ לונץ ב"לוח ארץ-ישראל" שלו על
מלפפון, ומתכוון למה שאנו מכנים היום מלפפון, ח'יאר בערבית,
cucumber באנגלית. לאחר שנים נסער ועד הלשון וטען ש"מלפפון" במקורות

התלמודיים אינו אלא "מלון" אבטיח זהוב, ולח'אר או ל-cucumber צריך לקרוא בשם המקראי קישוא ("זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, את הקישואים [מלפפונים] ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים", במדבר י"א 5) ומה שקוראים בארץ קישוא - בהשפעת המלה בערבית המדוברת כוסה - צריך להיקרא קישות או קישוא-בישול. בלבולת שררה בעניין זה גם בספרות העברית. י"ד ברקוביץ שחיבר סיפור על "קישואים חמוצים" נאלץ להחדירו מחדש, לאור ניצחון השם "המוטעה" מלפפונים, ולגרוס "מלפפונים כבושים".

* חמצן, חנקן, מימן, זרחן... : תחילה קבע בן-יהודה את שמות היסודות האלה: אב-חמצן, אב-חנקן, אב-מים וכו' אחר כך בא פינס ו"קיצר" את הזוגות האלה לחמצן, חנקן, מימן וכו'.

* צבעים: על שמות הצבעים החנ"כיים: אדום, זהוב, ירוק, שחור, לבן ועוד, הוסיפו המחדשים הראשונים: אפור (על פי אפר), ורוד (על פי

ורד), כחול (על פי הבנה של שימוש במלה זו בתלמוד, וכן על פי הערבית), סגול (על פי צבעו של הפרח סגל, בארמית סיגלא), כתום (על פי כתם-זהב וכן על פי שורש דומה בערבית). בימינו ממשיכים בחידושי-מלים לצבעים וגוונים על פי "משקל הצבעים": זהוב, שחום, תרוג, תפוז וכדומה.

* אווירון - מטוס: תחילה חידש בן-אב"י את המלה אווירון, על דרך חידושי זמנו: עיתון, שעון, ירחון, מילון... בסיומות -ון. הנוהגים ב"אווירון" נקראו מעופפים. אחר כך בא ביאליק והציע להשתמש בפועל טוס במקום עוף ולקורא לאווירון מטוס ולנהגו טייס.

* קטר ורכבת: ערב יום הכיפורים תרנ"ג, 1892, אירע מאורע חשוב ביותר בתולדות ארץ-ישראל: הושלמה בניית מסילת הברזל מיפו לירושלים. מאורע זה נחוג בפומבי רב ועיתונות היישוב הקטן בארץ בישרה את הדבר באותיות של קידוש לבנה מעל עמודיה הראשונים. "האור", שבועונו של אליעזר בן-יהודה, מפרסם את דבר מסעו הראשון של "הקטור". באין מונחים לחידוש טכני זה משתמש העיתון במלים כגון "לוקומוטיף", "מטילי הברזלים", "עגלות", "קטור". לאחר מספר שבועות כותב דויד ילין מכתב לעורך ומעיר על השימוש במלה "קטור", שעניינו "עשן העולה משריפת חומרים" ואינו מתאים ל"מכונת רכבות מסילת-הברזל" ומציע לקרוא בשם קטר, הנהוג גם בערבית, ל"מכונה המרבה להעלות קטור". בתגובתו מסכים העורך להצעתו של ילין ומרמז על השימוש הדו-משמעי שנהג במלה קטור: "השתמשנו עד-כה בהמלה קטור גם בהשאלה גם לקיבוץ העגלות הנמשכות בכוח המכונה, יען לא מצאנו לזה שם אחר, אף כי ידענו שאין השם הזה עולה יפה." ובהמשך: "החכם הרי"מ פינס הציע לבנות על שם המשקל חמרת, גמלת... שבתלמוד, שפירושו שירה של חמורים, שירה של גמלים, וכן נבנה מהשם עגלה עגלת... ואולי עוד יותר טוב רכבת, והיא שירה של רכב, של מרכבות." כך חידשו שני חכמי ירושלים, לפני כתשעים שנה, שתי מלים בלשון העברית: "קטר" ו"רכבת".

* מכוננית, חשמלית: תחילה, ב-1906, קרא איתמר בן אב"י לאוטומוביל "עגלה מכוננית" ולטראמוויי "עגלה חשמלית". המלים "מכוננית" ו"חשמלית" היו איפוא שמות-תואר בכינויים של שני כלי-רכב אלה. רק אחר-כך, עם השימוש במלים האלה, הושמטה המלה "עגלה" ושמות התואר "מכוננית" ו"חשמלית" הפכו לשמות- עצם.

השם "מכוננית" לא היה מקובל ביותר זמן רב, עד שבא ביאליק ב-1932 וחיבר את שירו הנאה "המכוננית" שפרסם את המלה הזאת. מספר בן-אב"י שכשפגש את ביאליק על שפת ימה של תל-אביב, נפנף לעברו המשוורר ושיבח על המלה "מכוננית" שהמציא. "אבל אתה הנצחתה!" קרא לעומתו בן-אב"י.

* פרפר: בימי ההשכלה קראו לפרפר "ציפורת כרמים" או "ציפורת" ללא יסוד מספיק, כפי שאומר לי פרופ' דוב סדן. ביאליק גם כתב שיר, ב-1904, ששמו "ציפורת". בתחילת המאה הזאת חידש בן-יהודה את המלה פרפר (שהיא בתנ"ך שם פרטי של נהר בדמשק), על פי צלצול המלה הדומה למלה הערבית פ'ורפ'ור (= ציפור קטנה) ולמלה הצרפתית papillon לעניין זה. המלה היפה הזאת עשתה לה כנפיים, ולאחר שנים, ב-1911, כשפרסם ביאליק את שירו "לא הראני אלהים" חזר בו מגרסתו "ציפורת" או "ציפורת כרמים" וגרס "פרפר", בכתבו את השורות הנפלאות: "אולי כפרפר מסיבי ללהבת / רקד ופזז תצא ופשי".

* מלים עתיקות במשמעים מחודשים: המלה מכונה - הוראתה הקדומה, בתנ"ך, היא יסוד, בסיס, כן. בימינו משתמשים בה להוראת machine.

בוודאי מפאת צלצולה הדומה לצלצול המלה הלועזית.

המלה "חשמל" שאנו משתמשים בה לאלקטריות נזכרת בספר יחזקאל בביטוי "כעין החשמל". התרגום היווני ל"חשמל" שם הוא "אלקטרוֹן"; כלומר, ענבר. אפשרות נצול הכוח האלקטרי שבטבע נתגלתה כידוע רק במאה ה-19 ואז נקבע השם "אלקטריות" לכוח הזה על פי "אלקטרוֹן" - תרגום המלה "חשמל" שביחזקאל. השימוש במלה "חשמל" לעניין זה, שנעשה בידי המשורר י"ל גורדון, בשירו "שני יוסף בן שמעון" הוא קולע.

המלה "קדמה" שא' בן-יהודה חידשה לעניין "פרוגרס" הוראתה בתנ"ך בביטויים "קדמת אשור", "קדמת הים", "קדמת עדן", הצד המזרחי או הצד הקדמי.

המלה "תותח" לקאנון נקבעה על פי איוב מ"א 21. שם משמעה לא ברור, אבל המלה מקבילה ל"כידון". על כן נקבעה לעניין זה של קאנון.

המלה "אקדה" יוחדה בימינו ל"רוולור". בתנ"ך הוראתה אכן טובה. השם אקדה שקבע בן-יהודה לרוולור מיוסד על השרש קדה, שעניינו חום... המלה משק יחידאית היא במקרא (אברהם שואל: מה תתן לי ואנוכי הולך ערירי, וכן משק ביתי הוא דמשק-אליעזר? בראשית ט"ו 2). היא אשר היא הפירוש שתולים ב"משק" זה שבבראשית, בימינו ה"משק" הוא מושג המיוחד לעצמו והמלה עמוסת משמעים המותאמים לצורכי החיים החדשים: משק מעורב, משק-בית, משק וכלכלה, וכן נסתעפו ממנה המלים: משקי, משקיות, ממשק.

המילונות המקצועית

היצירה הלשונית המתוכננת מתמקדת במינוח למקצועות המדעיים והטכנולוגיים. לתחומים אלה ניתנת הדעת בכל הלשונות החיות בימינו, ועל אחת כמה וכמה בלשונו שהפער במובן זה בינה לביניהן, בגלל מאות שנים של התפתחות מוגבלת (1), גדול ביותר. עבודה מתמדת ושקדנית של צוותי בלשנים ומדענים נעשית כדי לצמצם פער זה.

יש להעיר כי אף כי נעשה מאמץ למציאה או להמצאה של מלים עבריות לכל המושגים שבלועזית, הרי מטבע הדברים מסתמנת בימינו השלמה עם שימוש במלים לועזיות, שהן בעצם מלים בין-לאומיות, הנהוגות ברוב לשונות אירופה. בכל מילון מקצועי יש מספר ניכר של מלים לועזיות בטור העברי של המילון. הגברת השימוש במלים לועזיות בהקשר עברי ניכרת גם בעברית בכלל, בייחוד בסגנון הפובליציסטי של כלי התקשורת והמידע, וכן בלשון הדיבור. העמדה ה"טהרנית" בעניין זה, של מחיי הלשון הראשונים, נתרככה, ולעומת מילוני העברי הגדול של אליעזר בן-יהודה, שבו הוחרמו המלים הלועזיות, הרי במילון עברי מצוי של ימינו, כגון מילוניו של אבן-שושן, ישנן אלפי מלים לועזיות.

צריך גם לקחת בחשבון שהמינוח המדעי והטכני אינו תלוש מהמינוח "הכללי" של חיי יום-יום. יש תנועה מתמדת, מאז ומעולם, של מלים מהתחום הכללי לתחומים המקצועיים, וכן להפך. ואם אנו אומרים שהמילונות המקצועית בימינו מקיפה כ-60-70 אלף ערכים, הרי למעשה כמה וכמה אלפים מהם ישנם במילון "הכללי" של הלשון, כשם שכמה אלפי ערכים במילון הרגיל מקצועיים הם.

אחת מפעילויותיה החשובות והענפות של האקדמיה ללשון העברית היא קביעת מונחים בתחומי המקצועות השונים - במדעי הטבע, במתמטיקה, בטכנולוגיה, במדעי החברה והרוח - ופרסומם ברבים בצורת מילונים. המוסד העליון ללשון - תחילה (1890-1953) ועד הלשון העברית, ואחר כך (מ-1953 ואילך) האקדמיה ללשון - מפרסם, זה כשבעים שנה, שורה של מילונים מקצועיים לחומים השונים והמגוונים של החיים. כל מילון עובר, בדרך-כלל, כמה שלבי הכנה עד לפרסומו. תחילה מתמנית ועדה, המורכבת מנציגי המוסד העליון ללשון ומומחים למקצוע מחוצה לו. הוועדה מתכנסת לשייכות קבועות ודנה במונחים השונים שישנם ושמתחדשים בעבודתה. בשלב אחרון היא מביאה את העבודה המוגמרת לאישור מליאת האקדמיה ללשון העברית. לאחר האישור מתפרסם המילון בדפוס ושר החינוך מאשר אותו, בדרך-כלל, בחתימתו ב"רשומות". המילון מביא את מונחי המקצוע בעברית ובתרגום לשתיים-שלוש לשונות אירופיות (אנגלית, צרפתית ועוד לשון) ובסופו מפחחות אלפביתיים לפי הלשונות.

עד-כה יצאו המילונים שלהלן, רובם בידי האקדמיה וחלקם - בסימן (1) - בידי ועד הלשון. (מילוני ועד הלשון אלו ברובם הגדול והאקדמיה נמנעת, בדרך כלל, מהדפסתם מחדש מפני שלכך יש צורך בעידכון יסודי למדי). נושאי המילונים לפי סדר האלפבית הם:

אנטומיה, אסטרונומיה שימושית, אריגה (1), בטון, ביוב והתקנה

